

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Інститут людини
Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
“ 02 ” “ 02 ” 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Клінічна психологія»

для студентів

спеціальності 231 Соціальна робота
(шифр і назва спеціальності (тей))
освітнього рівня першого (бакалаврського)
(назва освітнього рівня, ОКР)
освітньої програми 231.00.01 Соціальна робота
(шифр і назва освітньої програми)
спеціалізації спеціальна психологія
(за наявності) (назва спеціалізації)

Київ-2020

Розробник:

Петрунько О.В., доктор психологічних наук, доцент кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка

Максимчук М. О., кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач:

Максимчук М.О., кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти
Протокол № 1 від 15 січня 2020 року

Завідувач кафедри Е. М (О.В. Мартинчук)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми «Соціальна робота»)

(назва освітньої програми)

_____. _____. 20__ р.

Керівник освітньої програми Н.А. Клішевич (Н.А. Клішевич)

(підпис)

Робочу програму перевірено

03.02.2020 р.

Заступник директора/декана Р.О. Павлюк (Р.О. Павлюк)

(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р.
Протокол №__

(підпис)

(ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р.
Протокол №__

(підпис)

(ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р.
Протокол №__

(підпис)

(ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р.
Протокол №__

(підпис)

(ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/ 120	
Курс	4	-
Семестр	8	-
Обсяг кредитів	4	-
Обсяг годин, в тому числі:	8-й семестр	
	120	-
Аудиторні	56	-
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	56	-
Форма семестрового контролю	Залік	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: ознайомити студентів із сучасними теоретичними уявленнями та практичними напрацюваннями в галузі психологічної діяльності в системі охорони психічного здоров'я; сформувати систему уявлень щодо психологічної допомоги особам з соматопсихічними та психосоматичними розладами в практиці соціальної роботи.

Завдання:

1) сформувати в студентів базові загальнонаукові та соціально-особистісні компетенції, в т.ч. дослідницькі навички з вивчення актуальних питань клінічної психології та базові знання з головних її напрямів в належному для дальшого практичного застосування обсязі;

2) сформувати необхідні професійно-практичні компетенції, в т.ч. з діагностики психосоматичних та соматопсихічних розладів; організації і здійснення реабілітаційної, корекційної, психотерапевтичної роботи з урахуванням типу порушення, вікових та індивідуальних особливостей представників різних соціальних груп.

3. Результати навчання за дисципліною:

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти першого рівня (бакалавр) повинен знати:

- 1) основні теорії й базові поняття клінічної психології;
- 2) сучасний стан і перспективи розвитку клінічної психології;
- 3) методи клініко-психологічного дослідження;
- 4) класифікації психічних, психосоматичних та невротичних розладів;
- 5) основи клініко-психологічної допомоги та профілактики.

Здобувач вищої освіти першого рівня (бакалавр) повинен уміти:

- 1) визначати психологічні чинники в етіології та патогенезі психічних та психосоматичних розладів;
- 2) визначати критерії розладів особистості, поведінки та емоційної сфери людини, в т.ч. тих, що активуються в підлітковому віці;
- 3) виявляти зв'язки між психічними і соматичними явищами;
- 4) обирати адекватні методи дослідження;
- 5) вести спостереження за клієнтом;
- 6) проводити психологічне інтерв'ю та психотерапевтичну бесіду;
- 7) застосовувати елементи індивідуальної та групової психотерапії при проведенні психологічного консультування.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього:	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна робота
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Вступ до клінічної психології							
Тема 1. Предмет і завдання клінічної психології	8	2	2	-	-	-	4
Тема 2. Загальні і спеціальні методи клінічної психології	9	2	2	-	-	-	5
Тема 3. Психологія здоров'я і хвороби	9	2	2	-	-	-	5
Модульний контроль	2						
Разом	26	6	6	-	-	-	14
Змістовий модуль 2. Діагностика розладів психіки							
Тема 4. Діагностичний процес у клініко-психологічній практиці	11	2	2	-	-	-	7
Тема 5. Класифікації психічних розладів у клінічній психології	15	4	4	-	-	-	7
Модульний контроль	2						
Разом	26	6	6	-	-	-	14
Змістовий модуль 3. Розлади пізнавальної сфери, емоцій та поведінки							
Тема 6. Розлади пізнавальної сфери людини	9	2	2	-	-	-	5
Тема 7. Розлади емоційної сфери	9	2	2	-	-	-	5
Тема 8. Розлади поведінки і вольової регуляції	8	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	26	6	6	-			14
Змістовий модуль 4. Розлади Я-сфери і та клініко-психологічна допомога							

Тема 9. Розлади Я-сфери	13	4	4	-	-	-	5
Тема 10. Основи клініко-психологічної Інтервенції	13	4	4	-	-	-	5
Тема 11. Основи психогігієни та профілактики психічних розладів	8	2	2	-	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	34	10	10	-	-	-	14
Усього	120	28	28	-	-	-	56

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ВСТУП ДО КЛІНІЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 1. Предмет і завдання клінічної психології

Загальна характеристика клінічної психології як галузі психологічного знання і як навчальної дисципліни в системі фахової підготовки психологів. Історія становлення клінічної психології. Донауковий, науковий та післянауковий (постмодерний) етапи розвитку. Ідеї давніх філософів Заходу і Сходу (Арістотель, Авіценна, Су Цзи) та лікарів (Гіпократ, Гален). Ідеї Е. Кречмера, У. Шелдона, Ф. Галля. Науковий період розвитку клінічної психології: внесок А. Галлера, С. Фульє, Л. Уїтмера, В. Вундта, Ф. Гальтона, Е. Крепеліна, А. Біне, У. Штерна, І. Павлова, І. Сеченова, О. Лазурського та інших учених і практиків. Міждисциплінарні зв'язки клінічної психології з іншими науками. Зв'язки клінічної психології з філософією, соціологією, педагогікою, з іншими галузями психології. Зв'язок клінічної психології та медицини. Клінічна психологія та патопсихологія і психіатрія.

Розділи клінічної психології. Методологічні принципи клінічної психології. Об'єкт, предмет і завдання клінічної психології. Головне питання клінічної психології. Фундаментальні поняття клінічної психології (адаптація - дезадаптація; здоров'я - хвороба; симптоми й синдроми; анамнез, етіологія та патогенез; норма, аномалія та патологія, психотичні та непсихотичні розлади та інші). Психологічна етика і деонтологія в клінічній психології. Кваліфікаційна характеристика медичного психолога. Професіограма клінічного психолога. Нормативне регулювання діяльності клінічного психолога. Співпраця клінічного психолога з іншими суб'єктами діагностичного та терапевтичного та корекційного процесу.

Ключові слова: клінічна психологія, становлення клінічної психології, міждисциплінарні зв'язки, предмет та базові поняття клінічної психології.

Рекомендована основна література [3, 4, 5]

Рекомендована додаткова література [13, 14, 29, 32]

Тема 2. Загальні і спеціальні методи клінічної психології

Підходи до класифікації методів. Загальнонаукові і спеціальні методи. Теоретичні, емпіричні та експериментальні методи. Кількісні і якісні методи

діагностики. Стандартизовані і нестандартизовані методи. Методи психодіагностики, методи психологічного впливу та методи аналізу даних.

Методи клінічної діагностики. Уявлення про позитивну і негативну клінічну діагностику. Клінічне спостереження: принципи організації, етапи, цілі, завдання. Клінічна бесіда (клінічне інтерв'ю): принципи організації, етапи, цілі, завдання. Особливості первинного інтерв'ю. Спеціальні методи обстеження в клініці. Об'єктивна і суб'єктивна психодіагностика. Три типи даних клінічної діагностики: Q-дані, L-дані, T-дані.

Ключові слова: загальні і спеціальні методи клінічної психології, клінічна діагностика, проєктивні методи в клініко-психологічній практиці.

Рекомендована основна література [1, 5]

Рекомендована додаткова література [12, 24, 25, 27]

Тема 3. Психологія здоров'я і хвороби

Психологія здоров'я і здорової людини. Визначення здорової людини і здорової особистості в традиціях різних наукових шкіл. Психічне та психологічне здоров'я. Уявлення про здоров'я у когнітивній психології, в гештальт-психології та в психології екзистенціалізму. Уявлення про здоров'я і здорову особистість в гуманістичній психології. Проблема розмежування норми, аномалії та патології. Соціокультурні, індивідуальні та функціональні виміри норми. Критерії психічного здоров'я за нормами ВООЗ.

Концепції виникнення стану нездоров'я. Концепція констеляції особистісних рис. Концепція дезадаптації. Концепція психічної травми. Концепція невдалої антиципації. Концепція впливу життєвих та вікових криз. Концепція подолання. Типи ставлення хворого до себе і до власної хвороби. Уявлення про «внутрішню картину хвороби» та чинники, що її визначають. Основні типи перебігу психічних розладів та прогноз на одужання.

Ключові слова: здоров'я, хвороба, критерії здоров'я, внутрішня картина хвороби, норма, аномалія, патологія.

Рекомендована основна література [2, 3, 4]

Рекомендована додаткова література [11, 13, 28]

Змістовий модуль 2.

ДІАГНОСТИКА РОЗЛАДІВ ПСИХІКИ

Тема 4. Діагностичний процес у клініко-психологічній практиці

Уявлення про діагностичний процес у клінічній психології)принципи, етапи, цілі, завдання. Рівні клініко-психологічної діагностики. Рівень діагностики окремих ознак і проявів (рівень постановки симптоматичного діагнозу). Диференціальна психодіагностика (рівень постановки клінічного діагнозу). Збирання анамнезу як умова здійснення диференціальної діагностики. Основні симптоми і синдроми (астенія, страх, біль, нав'язливі думки і дії тощо) в практиці диференціальної діагностики. Типологічна діагностика (або рівень підтвердження діагнозу та складання прогнозу щодо лікування, одужання і можливих втрат). Патопсихологічна діагностика в

клініці та її особливості. Клінічні прояви психічної норми та патології. Підходи до визначення норми.

Ключові слова: клінічна діагностика, симптоматична діагностика, диференціальна діагностика, типологічна діагностика.

Рекомендована основна література до модулю 2 [1,3, 4, 5,]

Рекомендована додаткова література [12, 20, 25, 26, 27]

Тема 5. Класифікації психічних розладів у клінічній психології

Соматопсихічні та психосоматичні розлади. Типові порушення психіки при соматичних захворюваннях. Порушення психіки у осіб з захворюваннями органів дихання, серцево-судинної системи, шлунково-кишкового тракту. Порушення психіки у осіб з розладами сну, хворобами ендокринної системи, гінекологічними, психовегетативними й іншими функціональними розладами (у т.ч. через хірургічне втручання та травми).

Соматичні, соматоформні розлади. Психотичні (продуктивні) та непсихотичні (непродуктивні) розлади. Розлади пізнавальної, афективної та поведінкової сфери. Розлади особистості та особистісних структур. Деадаптаційна концепція класифікації розладів психіки і поведінки (акцентуації, неврози, психопатії, психози). Розлади психіки і поведінки дитячого, зрілого і похилого віку. Органічні і неорганічні розлади. Розлади волі, інстинктів і потягів. Розлади сексуальної поведінки. Розлади харчування.

Відомі класифікатори розладів психіки і поведінки: DSM-IV, МКХ-10, МКХ-11. Структура та функції класифікаторів. Розлади психіки і поведінки, за МКХ-10 (Розділ 5). Розлади нервової системи, за МКХ-10 (Розділ 6). Розлади віку немовляти, дитячого та підліткового віку, за DSM-IV. Розлади настрою, за DSM-IV.

Ключові слова: соматопсихічні, соматоформні та психосоматичні розлади, психотичні і непсихотичні розлади, розлади різних психічних сфер людини, МКХ-10.

Рекомендована основна література [1,3]

Рекомендована додаткова література [16, 21, 25, 28, 29, 32]

Змістовий модуль 3.

РОЗЛАДИ ПІЗНАВАЛЬНОЇ СФЕРИ, ЕМОЦІЙ ТА ПОВЕДІНКИ

Тема 6. Розлади пізнавальної сфери людини

Симптоми розладів сенсорних процесів. Порушення в сфері відчуттів, сприймання, уваги: симптоматика та діагностика. Ознаки дефіцитарності пізнавальних функцій. Клінічні й експериментальні способи визначення глибини ураження пізнавальних функцій. Питання про зворотність-незворотність дефекту пізнавальної сфери. Діагностика пізнавальних функцій у дитячому віці. Ознаки порушення пам'яті та мнемічної діяльності. Види порушення пам'яті. Діагностика порушень пам'яті. Симптоми

порушення в сфері мислення. Порушення окремих мислительних операцій та їх діагностика. Розлади інтелектуальної сфери. Діагностика інтелекту.

Порушення рефлексивних процесів та свідомості. Межа між нормою та патологією. Ознаки психічної дефіцитарності. Питання природу та зворотність-незворотність дефекту.

Ключові слова: розлади сенсорних відчуттів, розлади пізнавальних функцій, розлади мислення, розлади свідомості.

Рекомендована основна література [3,4,5]

Рекомендована додаткова література [18, 23, 24, 25]

Тема 7. Розлади емоційної сфери

«Зрілість» емоцій як ознака зрілої особистості. Контроль емоцій. Ознаки патології в сфері емоцій і настрою. Амбівалентність емоцій і настрою. Дослідження емоцій та почуттів. Типові розлади емоцій: надмірна емоційність, емоційна «тупість», емоційна лабільність, емоційна ригідність, алексетимія. Тривога та фрустрація.

Розлади настрою: дистимія, гіпотимія, гіпертимія, манія. Апатія. Ейфорія. Депресія. Біполярний афективний розлад (БАР).

Стрес. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).

Ключові слова: емоції, почуття, настрої, амбівалентність емоцій і настрою, емоційна «тупість», емоційна лабільність, емоційна ригідність, алексетимія, тривога, фрустрація, стрес, дистимія, гіпотимія, гіпертимія, манія, апатія, ейфорія, депресія.

Рекомендована основна література [1,3,4]

Рекомендована додаткова література [14, 15, 29, 30, 33, 34]

Тема 8. Розлади поведінки і вольової регуляції

Уявлення про відхилену поведінку. Критерії нормальності / аномальності поведінки: психопатологічні та соціально-нормативні критерії. Основні форми відхиленої поведінки: девіантна, делінквентна, аутоагресивна. Типи аутоагресивної поведінки: залежна, віктимна, суїцидальна. Шкідливі звички. Алкоголізм. Наркоманія. Токсикоманія.

Порушення саморегуляції та волі. Критерії волі. Вольові дії. Локус контролю. Ознаки енергетичного зниження. Типові розлади вольової сфери: гіпобулія, гіпербулія, парабулія, абулія. Патологія інстинктів і потягів, пов'язана з волею. Послаблення і посилення харчового потягу. Зниження чи відсутність апетиту. Анорексія (втрата бажання споживати їжу), відмова від їжі. Послаблення і посилення статевого потягу (гіперсексуальність, асексуальність, фригідність). Перекручення статевого потягу (перверзії). Імпульсивні потяги і дії. Розлади (спотворення рухів). Розлад інстинкту самозбереження. Тренінг волі. Аутогенні тренування.

Ключові слова: девіантна поведінка, делінквентна поведінка, аутоагресивна поведінка, адиктивна поведінка, віктимна поведінка, суїцидальна поведінка, трикутник Карпмана, шкідливі звички, вольова

регуляція, вольові дії, локус контролю, розлади вольової сфери, гіпобулія, гіпербулія, парабулія, абулія, розлади інстинктів і потягів.

Рекомендована основна література [1,3,5]

Рекомендована додаткова література [11, 13, 14, 25, 26]

Змістовий модуль 4.

РОЗЛАДИ Я-СФЕРИ ТА КЛІНІКО-ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА

Тема 9. Розлади Я-сфери

Темперамент, характер, особистість. Теорії особистості. Структура особистості. Поняття гармонійної («зрілої») особистості. Порушення особистості та особистісних структур при соматичних захворюваннях. Психологічні особливості осіб з успадкованою та набутою інвалідністю. Ознаки психічної дефіцитарності особистості. Питання про зворотність-незворотність дефекту особистісної сфери. Аномальні типи особистості: питання про межу між нормою, аномалією та патологією. Тріада П. Ганнушкіна. Порушення психіки особистості через психічну травму, стрес, тривалий післястресовий стан (ПТСР): антисоціальний, нарцистичний, дисоціативний, гістрійонний, шизоїдний, параноїдний, шизотиповий, ананкастичний, мазохістичний, депресивний, маніакальний, obsесивний, компульсивний типи особистості.

Ключові слова: Я-сфера, теорії особистості, структура особистості, розлади Я-сфери, зворотність/незворотність дефекту Я-сфери.

Рекомендована основна література [1, 3,4,5]

Рекомендована додаткова література [11, 12, 17, 20, 26]

Тема 10. Основи клініко-психологічної інтервенції

Уявлення про клініко-психологічну допомогу (інтервенцію). Види інтервенції. Показання до інтервенції. Принципи, умови, цілі й завдання клініко-психологічної інтервенції. Етапи і форми інтервенції. Методи клініко-психологічної інтервенції. Аутогенні тренування. Раціональна психотерапія. Індивідуальна і групова терапія. Психологічне консультування. Психологічна корекція: принципи, умови, цілі, завдання. Психотерапія: принципи, умови, цілі, завдання. Базові методи психотерапії: психотерапевтична бесіда, нервово-м'язова релаксація, психо- та соціодрама, казкотерапія, арттерапія, тренінг, групи зустрічей тощо. Психологічна реабілітація та її обмеження.

Ключові слова: клініко-психологічна інтервенція, психокорекція, психотерапія, кризова інтервенція.

Рекомендована основна література [2, 3, 5,]

Рекомендована додаткова література [15, 23, 28, 31, 33, 35]

Тема 11. Основи психогігієни та профілактики психічних розладів

Принципи, умови, цілі й завдання реабілітації. Медичний, професійний та соціальний етапи реабілітації. Базові засади психогієни та профілактики психічних розладів. Первинна, вторинна та третинна профілактика.

Ключові слова: клініко-психологічна реабілітація, абілітація, психогієна, первинна, вторинна та третинна профілактика.

Рекомендована основна література [2, 3, 5,]

Рекомендована додаткова література [15, 23, 28, 31, 33, 35]

6. Контроль навчальних досягнень студентів

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	3	3	3	3	5	5
Відвідування семінарських занять	1	3	3	3	3	3	3	5	5
Робота на семінарському занятті	10	3	20	3	20	3	20	5	30
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	56	-	56	-	56	-	70
Максимальна кількість балів: 238									
Розрахунок коефіцієнта: $k=238/100=2,38$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовний модуль 1. «Вступ до клінічної психології»

Самостійна робота № 1. Базові поняття клінічної психології (створення словника понять).(14 год.)

Критерії оцінювання самостійних завдань:

1. Здатність до рефлексії та самостійність – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі клінічної психології – 2 б

Змістовний модуль 2. «Діагностика розладів психіки»

Самостійна робота № 2. Структура і функції МКХ-10 (коротко охарактеризувати)(14 год.)

Критерії оцінювання самостійних завдань:

1. Здатність до рефлексії та самостійність – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі клінічної психології – 2 б

Змістовний модуль 3. «Розлади пізнавальної сфери, емоцій та поведінки»

Самостійна робота № 3. Твір-есе за фільмом «Над зозулиним гніздом» (14 год.)

Критерії оцінювання самостійних завдань:

1. Здатність до рефлексії та самостійність – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.

3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі клінічної психології – 2 б

Змістовний модуль 4. «Розлади Я-сфери і та клініко-психологічна допомога»

Самостійна робота № 4. Обрати один із напрямів психотерапії та проаналізувати механізми його ефективності. (14 год.)

Критерії оцінювання самостійних завдань:

1. Здатність до рефлексії та самостійність – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі клінічної психології – 2 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

№ МКР	Форма проведення	Критерії оцінювання	Кількість балів
МКР 1	Письмова форма	1. Здатність продемонструвати теоретичні знання змісту модуля	20 балів
		2. Грамотність письмового мовлення	5 балів
МКР 2	Письмова форма; виконання практичного завдання	1. Здатність продемонструвати теоретичні знання змісту модуля	10 балів
		2. Здатність до практичного використання навичок клініко-психологічної діагностики.	10 балів
		3. Грамотність письмового мовлення	5 балів
МКР 3	Письмова форма; виконання аналітичного завдання	1. Здатність продемонструвати теоретичні знання змісту модуля	10 балів
		2. Здатність до аналізу розладів пізнавальної сфери, емоцій та поведінки.	10 балів
		3. Грамотність письмового мовлення	5 балів

МКР 4	Письмова форма; виконання аналітичного завдання	1. Здатність продемонструвати теоретичні знання змісту модуля	10 балів
		2. Здатність до використання теоретичних знань про розлати Я-сфери та поведінки.	10 балів
		3. Грамотність письмового мовлення	5 балів

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.
Залік.

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.
Не передбачено навчальним планом.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни «Клінічна психологія»

Разом: 120 год., лекції – 28 год., семінари – 28 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 56 год.

Модулі	Змістовий модуль I			Змістовий модуль II		
Назва модуля	Вступ до клінічної психології			Діагностика розладів психіки		
Кіл. балів за модуль	56 балів			56 балів		
Теми	1	2	3	4	5	
Теми лекцій	Предмет і завдання клінічної психології (1 б.)	Загальні і спеціальні методи клінічної психології (1 б.)	Психологія здоров'я і хвороби (1 б.)	Діагностичний процес у клініко-психологічній практиці (1 б.)	Класифікації психічних розладів у клінічній психології (2 б.)	
Теми семінар. заняття	Предмет і завдання клінічної психології (1 б.)	Загальні і спеціальні методи клінічної психології (1 б.)	Психологія здоров'я і хвороби (1 б.)	Діагностичний процес у клініко-психологічній практиці(1 б.)	Класифікації психічних розладів у клінічній психології (2 б.)	
Робота на сем. зан.	10 балів		10 балів	10 балів	10 балів	
Самост. робота	5 балів	-	-	-	5 балів	-
Види пот.конт.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)			Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		

Модулі	Змістовий модуль III			Змістовий модуль IV		
Назва модуля	Розлади пізнавальної сфери, емоцій та поведінки			Розлади Я-сфери і та клініко-психологічна допомога		
Кіл. балів за модуль	56 балів			70 балів		
Теми	6	7	8	9	10	11
Теми лекцій	Розлади пізнавальної сфери людини (1 б)	Розлади емоційної сфери (1 б)	Розлади поведінки і вольової регуляції (1 б)	Розлади Я-сфери (2 б)	Основи клініко-психологічної інтервенції (2 б)	Основи психогігієни та профілактики психічних розладів (1 б)
Теми семінар. занять	Розлади пізнавальної сфери людини (1 б)	Розлади емоційної сфери (1 б.)	Розлади поведінки (1 б)	Розлади Я-сфери (2 б)	Основи клініко-психологічної інтервенції (2 б)	Основи психогігієни та профілактики психічних розладів (1 б)
Робота на сем. зан.	10 балів		10 балів	10 балів	10 балів	10 балів
Самост. робота	5 балів	-	-	-	5 балів	-
Види пот.конт.	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			Модульна контрольна робота 4 (25 балів)		

Всього: 238 балів. $k=238/100=2,38$

8. Рекомендована література

Основна:

1. Бурлачук Л.Ф. Исследование личности в клинической психологии. - К.:Вища школа, 2009. – 176 с.
2. Бурлачук Л.Ф. Основы психотерапии / Бурлачук Л.Ф., Грабская И.А., Качарян А.С. – К., 2001. – 320 с.
3. Зелінська Т.М. Амбівалентність особистості. Теорія, діагностика і психокорекція: Навч. посібн. / Т.М.Зелінська – К.: Каравела, 2010. – 256 с.
4. Карвасарский Б.Д. Клиническая психология / Под редакцией Б. Д. Карвасарского. – СПб.: Питер, 2010. – 960 с.
5. Кузікова С.Б. Основы психокорекції / С.Б.Кузікова. – К.: Академвидав, 2012. – 320 с.

Додаткова:

6. Александровский Ю.А. Пограничные психические расстройства. – М.: Медицина, 2013. – 400 с.
7. Березин Ф. Б. Методика многостороннего исследования личности / Березин Ф.Б., Мирошников М.П., Соколова Е.Д. – М.: «Консультант плюс – новые технологии», 2011. – 320 с.
8. Блейхер В.М. Клиническая патопсихология. – Ташкент: Медицина, 2006. – 328 с.
9. Блейхер В.М., Крук И.В. Толковый словарь психиатрических терминов / под ред.. С.Н. Бокова. – Воронеж: НПО "Модэк", 2005. – 640 с.
10. Бурлачук Л.Ф. Психотерапия: Учебник для вузов. 3-е изд. / Л.Ф. Бурлачук, А.С. Качарян, М.Е. Жидко. – Питер, 2009. – 496 с.
11. Захаров А. И. Неврозы у детей и подростков. – Л.: Медицина, 2008.
12. Зейгарник Б. В. Патопсихология / А.И. Захаров. – М., 1976. – 248 с.
13. Исаев Д. Н. Психическое недоразвитие у детей / Д.Н. Исаев. – Л.: Медицина, 1982. – 224 с.
14. Каннабих Ю.В. История психиатрии. – М.: ИТР МГЦ, 2004. – 528 с.
15. Каплан Г. И., Сэдок Б. Дж. Клиническая психиатрия / Г. И. Каплан, Б. Дж. Сэдок – М.: Медицина, 1994. – 441 с.
16. Карвасарский Б.Д. Неврозы. – М.: Медицина, 2000. – 573 с.
17. Ковалев В. В. Психиатрия детского возраста/ В.В Ковалев. – М.: Медицина, 1979. – 227 с.
18. Конечный Р., Боухал М. Психология в медицине / Р. Конечный, М. Боухал. – П.: Прага, 1983. – 307 с.

19. Кононова М.П. Руководство по психологическому исследованию психически больных детей школьного возраста / М.П. Кононов. – М.: Медицина, 1963. – 306 с.
20. Кудрявцев Э.А. Судебно-психологическая экспертиза / Э.А. Кудрявцев. – М.: Медицина, 1984. – 254 с.
21. Леонгард К. Акцентуированные личности / К. Леонгард – К.: Киев, 2008. – 432 с.
22. Личко А. Е. Патохарактерологические исследования у подростков / Под ред. А.Е. Личко. – М.: Практика, 1981. – 502 с.
23. Максименко С.Д. Медична психологія / за редакцією С.Д. Максименка. – К.: Нова книга, – 2010. – 520 с.
24. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология. Практическое руководство / В.Д. Менделевич – М.: МЕДпресс, 1999. – 465 с.
25. Морозов Г.В. Руководство по психиатрии. Т.2. – М., Медицина, 2008.
26. Мягер В. К. Деонтология и психосоматика // Психогигиена и психопрофилактика / Под ред. В.К. Мягер. – Л., 1983. – 325 с.
27. Селье Г. На уровне целостного организма. - М.: Наука, 1972. - 123с.
28. Фромм Э. Искусство любви / Э. Фромм. – СПб., 2002. – 219 с.
29. Эберлейн Г. Страхи здоровых детей. – М., 1981.
30. Эйдемиллер Э.Г., Юстицкий В.В. Семейная психотерапия. – Л: Медицина, 1990. – 192 с.
31. Ясперс К. Общая психопатология / К. Ясперс – М.: Практика, 1997. – 304 с.

9. Додаткові ресурси

1. Пошукова система Національної бібліотеки імені В.І.Вернадського. – Режим доступу до електронних ресурсів - <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Ispp.org.ua - офіційний сайт Інституту соціальної та політичної психології АПН України Режим доступу до електронного ресурсу - <http://socionet.ru/>
3. National Center for Biotechnology Information – інформаційний ресурс збереження даних з молекулярної біології, біомедицині та генетиці США. Режим доступу до електронного ресурсу - <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/>
4. Klex – електронний ресурс для пошуку та безкоштовного скачування книжок. Режим доступу до електронного ресурсу - <http://www.klex.ru/>